

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เกี่ยวค้ำขุ่นแผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยนำข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนโยบายทางการศึกษา และความต้องการจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี ศึกษาวิเคราะห์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุพรรณบุรี เขต 1 ผู้บริหารโรงเรียนสุพรรณภูมิ ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เกี่ยวข้อง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุพรรณภูมิ นำมาพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง แผนการจัดการเรียนรู้และให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฉบับร่าง และปรับปรุงโดยการประมวลจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ นำหลักสูตรทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนสุพรรณภูมิ จำนวน 46 คน ประเมินด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม การอนุรักษ์ และด้านเจตคติ ของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนสุพรรณภูมิ แบบสอบถามครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แบบสอบถามนักเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียน แบบสังเกตพฤติกรรม การอนุรักษ์ค้ำขุ่นแผน แบบวัดเจตคตินักเรียนที่มีต่อค้ำขุ่นแผน แบบประเมินผลงานนักเรียน ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองทุกขั้นตอน การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ (percentage) การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการทดสอบที (t-test dependent)

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เกี่ยวค้ำขุ่นแผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เกี่ยวค้ำขุ่นแผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เกี่ยวค้ำขุ่นแผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
4. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เกี่ยวค้ำขุ่นแผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ขั้นตอนการวิจัย

- ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research 1) : การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
- ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development 1) : การพัฒนาหลักสูตร
- ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research 2) : การทดลองใช้หลักสูตร
- ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development 2) : การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยได้นำเสนอปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียบ คุ่มขุนแผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น พบว่า สถาบันการศึกษา องค์กรต่าง ๆ และชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูมรดกศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ภายในชุมชน ตามสภาพปัญหาของชุมชน ความต้องการของท้องถิ่นและนักเรียน และส่งเสริม ให้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน สังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและ มีจุดเน้นของหลักสูตรที่สอดคล้องกันคือส่งเสริมให้ท้องถิ่นจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนา หลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและผู้เรียน โดยมุ่งเน้น ให้ศึกษาประวัติความเป็นมาของคุ่มขุนแผน การดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ตลอดจน เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความรักประเทศชาติและท้องถิ่น นักเรียนมีความต้องการเรียนรู้เรื่อง คุ่มขุนแผน การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ทราบประวัติและ ความเป็นมาของจังหวัดสุพรรณบุรี และคุ่มขุนแผน โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งภายใน โรงเรียน นอกสถานที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่าง ต่อเนื่อง

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียบคุ่มขุนแผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย หลักการ วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผนการจัดการ เรียนรู้ ประกอบด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง
การฝึกทักษะการอ่าน เรื่อง เกี่ยวกับคัมภีร์แผน	(3)
1. คัมภีร์แผนการอ่านออกเสียงคำ คำยาก และเขียนตามคำบอกได้	1
2. การอภิปรายข้อคิดในเรื่องเกี่ยวกับคัมภีร์แผนและคัดลายมือคำขวัญ จังหวัดสุพรรณบุรี	1
3. การอ่านการคิดวิเคราะห์ และเขียนข้อความ (อ่านบทร้อยกรองที่กำหนดให้)	1
การอ่านในใจและเขียนภาพโครงเรื่อง	(3)
4. การอ่านในใจ (ประวัติความเป็นมาคัมภีร์แผน วัดแด อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี)	1
5. การอ่านจับใจความและเขียนแสดงความคิดเห็น(เรื่อง เกี่ยวกับคัมภีร์แผน)	1
6. การเขียนแผนภาพโครงเรื่อง (เกี่ยวกับคัมภีร์แผน)	1
การฝึกทักษะการเขียน เรื่อง เกี่ยวกับคัมภีร์แผน	(4)
7. การเขียนคำ และบอกความหมาย (เรื่อง เกี่ยวกับคัมภีร์แผน)	1
8. กิจกรรมพัฒนาทักษะทางภาษา (การแต่งประโยคและมาตราตัวสะกด)	1
9. การเขียนเชิงสร้างสรรค์	1
10. การฝึกเขียนเรียนรู้คำคล้องจอง	1
การประเมินหลักสูตรฉบับร่าง พบว่า หลักสูตรฉบับร่าง มีค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าเท่ากับ 1 และมีความเหมาะสม	

3. ผลการทดลองการใช้หลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เกี่ยวกับคัมภีร์แผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 46 คน ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ 10 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยสังเกต พฤติกรรมการอนุรักษ์คัมภีร์แผน พบว่า นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจในการเรียน เรื่อง เกี่ยวกับคัมภีร์แผน มีความสุขสนุกสนานกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และนักเรียน สามารถจัดทำผลงาน เช่น หนังสือเล่มเล็ก, ใบงาน และชิ้นงาน ฯลฯ และการไปศึกษานอกสถานที่ ได้เรียนรู้จากของจริงและมีประสบการณ์ตรง ในด้านของการวัดและประเมินผลเป็นการวัดและ ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง โดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ตรวจสอบผลงาน และทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามหลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เกี่ยวกับคัมภีร์แผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนน เฉลี่ยพฤติกรรมในการอนุรักษ์คัมภีร์แผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ยด้าน เจตคติต่อการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องเกี่ยวกับคัมภีร์แผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การปรับปรุงหลักสูตร เมื่อนำหลักสูตรไปทดลองใช้ พบว่ามีข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข เรื่องของระยะเวลา ถึงแม้ในช่วงพัฒนาหลักสูตรฉบับร่างจะได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก็ตามว่าสอดคล้องและเหมาะสม แต่ในทางปฏิบัติจริงพบว่า ระยะเวลาที่กำหนดไม่เพียงพอ จึงให้มีการยืดหยุ่นระยะเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน จากการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ได้มีนโยบายให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทุกด้าน โดยการให้ครูผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน ตามสภาพปัญหาของชุมชน ความต้องการของท้องถิ่นและนักเรียน และส่งเสริมให้จัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน สังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้การเรียนรู้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหลักการที่ว่า เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทย ควบคู่กับความเป็นสากล และจุดมุ่งหมายที่ว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีสติปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ที่กำหนดให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเรียน และรักการค้นคว้า มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์คุ้มครองแผนนำทักษะมาประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริง มีความรักและภาคภูมิใจในภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, หน้า 10) และสอดคล้องกับแนวทางและนโยบายของกรมวิชาการ (2548, หน้า 11) ที่ว่าการศึกษาในปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถจัดการเรียนการสอนยืดหยุ่นและเหมาะสมตามสภาพและเหตุการณ์ของท้องถิ่น ดังนั้นหากโรงเรียนได้ใช้โอกาสนี้ ดึงชุมชนให้เข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน ให้สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่นของตนตลอดจนนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรจะประสบผลสำเร็จตามความคาดหวัง มีความสอดคล้องกับสุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 16) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเป็นองค์ประกอบอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นเป็นแนวทางที่จะสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียนนอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นโฉมหน้าของสังคมในอนาคตที่จะเป็น

อย่างไรอีกด้วย และสอดคล้องกับกับแนวคิดของทาบ่า (Taba, 1962, p.454) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงและการปรับปรุงหลักสูตรอันเดิมให้ได้ผลดีขึ้น ซึ่งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชาการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลเพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายใหม่ที่วางไว้ ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัย และจากการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียบคุ่มขุนแผน จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ วัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้บริหารโรงเรียนสุพรรณภูมิ ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสุพรรณภูมิ ศึกษาในเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผู้รู้ในท้องถิ่น ผู้ปกครอง และนักเรียน พบว่ามีความต้องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียบคุ่มขุนแผน เนื่องจากมีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพราะคุ่มขุนแผนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ นักเรียนจะได้รับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ตรง จึงควรปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเกิดความรักและหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ และการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เทียบคุ่มขุนแผน ได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมจากองค์กรหลาย ๆ ฝ่าย จึงทำให้การพัฒนาหลักสูตรมีความสมบูรณ์ขึ้น

2. ผลการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาข้อมูลจากขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับขอบข่ายเนื้อหาและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียบคุ่มขุนแผน โดยองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วยหลักการ วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 8 - 9) ระบุองค์ประกอบของหลักสูตรนั้นจะต้องประกอบด้วย ความสำคัญ วิสัยทัศน์ โครงสร้าง คุณภาพผู้เรียน จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ มาตรฐานช่วงชั้น สื่อการเรียนการสอนวิธีสอนและการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของทาบ่า (Taba, 1962, p.10) ระบุว่าองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย จุดหมายกับวัตถุประสงค์เนื้อหา และประสบการณ์ การเรียนรู้ รูปแบบการเรียนและการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับปราโมทย์ จันท์เรือง (2548, หน้า 10) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญคือ หลักการ วิสัยทัศน์ จุดหมาย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของกานต์นารี เชื้อวพานิช

(2547, หน้า 94) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าหลักสูตรฉบับร่างมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 และมีความเหมาะสม

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียวคุ้มขุนแผนไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนสุพรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 1 นักเรียนจำนวน 46 คน ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ 10 แผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความตั้งใจและสนใจในการเรียนสุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียวคุ้มขุนแผน ซึ่งในส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความหมายและความสำคัญ และได้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มอย่างสนุกสนาน โดยการศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้นอกโรงเรียนที่เป็นแหล่งเรียนรู้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชีวิรัตน์ สาลีประเสริฐ (2545, หน้า 171) ในการนำหลักสูตรที่พัฒนาไปทดลองใช้พบว่า การเรียนรู้เรื่องราวในห้องเรียนโดยการได้ไปศึกษานอกสถานที่ เป็นสถานที่จริง การมีวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจและสนใจการเรียนมากขึ้น สามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปราโมทย์ จันทร์เรือง (2548, หน้า 11 - 12) ที่ว่า ขอบข่ายของการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัยนี้จะเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการระลึกได้หรือการจำได้ของความรู้และการพัฒนาความสามารถและทักษะทางด้านสติปัญญา เริ่มตั้งแต่ความสามารถในการจำไปจนถึงความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา ด้านจิตพิสัยด้านนี้เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก อารมณ์หรือระดับการยอมรับ หรือปฏิเสธ โดยจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจอารมณ์ และคุณธรรมของบุคคล ต้องอาศัยการสร้างหรือปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยต่างๆ ให้เกิดขึ้นโดยเริ่มจากพฤติกรรมขั้นแรกที่ย้ายไปหาขั้นสุดท้ายทักษะพิสัยด้านนี้จะเน้นไปในด้านของประสาทสัมผัสของกล้ามเนื้อ หรือทักษะทางร่างกายรวมถึงระดับความคล่องแคล่วของร่างกาย และสอดคล้องกับงามตา เพชรคอน (2549, หน้า 110 - 111) ได้พัฒนาหลักสูตรการอนุรักษ์ท้องถิ่นเรื่อง ผักพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3 ซึ่งผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรการอนุรักษ์ท้องถิ่นเรื่อง ผักพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรีเขต 3 หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีเจตคติต่อหลักสูตรการอนุรักษ์ท้องถิ่นเรื่องผักพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3 ภาพรวมในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง นักเรียนมีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมในภาพรวมที่ระดับดีมาก

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร จากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียน ซึ่งมีการประเมินก่อนการใช้หลักสูตรโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ระหว่างการใช้หลักสูตร ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์คุ้มขุนแผน และเจตคติหลังการใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทียวคุ้มขุนแผนหลังทดลอง สูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตร

สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียวคุ้มขุนแผน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร และในระหว่างการใช้หลักสูตรพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์คุ้มขุนแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้าน ได้ปฏิบัติจริง กล้าแสดงออก สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความภูมิใจรักและหวงแหนในท้องถิ่นของตนเอง ส่วนด้านเจตคติ พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อคุ้มขุนแผน โดยมีภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีความสนุกสนานต่อการเรียน นักเรียนได้ปฏิบัติจากสื่อและแหล่งเรียนรู้จริง มีความภูมิใจในผลงานของตนเอง ร่วมมือกันทำงานระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับเทียวคุ้มขุนแผนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย นันธิชัย หิรัญวงษ์ (2547, หน้า 80 - 81) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อย นำเทียวบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า มีความสอดคล้องระหว่าง .80 - 1 นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมัคคุเทศก์น้อยนำเทียวบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเทียวบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้หลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเทียว บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ ทรงศรี หอมจันทร์ (2548, หน้า 77 - 78) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี เรื่อง ขนมไทยสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านวังเพลิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี พบว่า ผลการประเมินผลนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับวิชาขนมไทยสมัยพระนารายณ์ก่อนและหลังใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.05 และสอดคล้องกับ คันทรส เฟื่องจรัส (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีขั้นตอนการวิจัยที่สำคัญ คือ การสร้างหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตรและการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อจังหวัดสระแก้วหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับ ประไพ บัวสุคลส์ (2549, หน้า 128 - 129) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การทำพานบายศรี กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

และสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้ปกครองนักเรียน ผลของการวิจัยพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การทำพานบายศรี มีประสิทธิภาพ 87.09/83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ .73 ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 72.63 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่อง การทำพานบายศรี แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การทำพานบายศรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้สอดคล้องกับ นภาพร เดชบุรีรัมย์ (2549, หน้า 143) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การสานกระติบข้าวด้วยไม้ไผ่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตร และการวัดผลประเมินผลของหลักสูตร ปรากฏว่าหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การสานกระติบข้าวด้วยไม้ไผ่ ปรากฏว่า ผลการวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การสานกระติบข้าวด้วยไม้ไผ่ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.91/85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ซึ่งหมายความว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนโดยใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ เรื่องการสานกระติบข้าวด้วยไม้ไผ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.904 ซึ่งนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมาก แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

การปรับปรุงหลักสูตร เมื่อนำหลักสูตรไปทดลองใช้พบว่า มีข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข เรื่องของระยะเวลา ถึงแม้ในช่วงพัฒนาหลักสูตรฉบับร่างจะได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก็ตามว่าสอดคล้องและเหมาะสม แต่ในทางปฏิบัติจริงพบว่า ระยะเวลาที่กำหนดไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ เช่นในการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ แหล่งเรียนรู้ คุ่มขุนแผน ดังในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 จากเดิม 1 ชั่วโมง เพิ่มเติมเป็น 3 ชั่วโมง และในการศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ ควรมีครูประจำกลุ่มแต่ละกลุ่มเพื่อความปลอดภัย มีวินัยในการประพฤติปฏิบัติในการเรียน และให้คำปรึกษาต่าง ๆ แก่นักเรียนเพราะนักเรียนมีจำนวนมาก จึงต้องติดต่อประสานงานเรื่องกำหนดการวันและเวลากับเจ้าหน้าที่ ล่วงหน้า เนื่องจากคุ่มขุนแผนเป็นแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้านและมีชื่อเสียง ทำให้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ซึ่งบางครั้งไม่สะดวกต่อการเรียนรู้นอกสถานที่ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียวคุ้มขุนแผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะ เพื่อให้สามารถนำผลงานการวิจัยพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียวคุ้มขุนแผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

1. จากผลงานวิจัยพบว่า เมื่อครูกำหนดเรื่องหรือรูปแบบของผลงานให้นักเรียน ทำให้นักเรียนไม่กระตือรือร้นที่จะทำงาน เนื่องจากเป็นการจำกัดความคิดเห็นของนักเรียน ดังนั้นครูควรให้นักเรียนได้ทำผลงานหรือแสดงความคิดเห็นในลักษณะที่หลากหลายตามความสนใจและความต้องการเพียงแต่ครูควรกำหนดกรอบหรือหัวข้อกว้าง ๆ ให้

2. จากผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในบางแผนการจัดการเรียนรู้มีการสอนเกินเวลา ดังนั้นครูควรยืดหยุ่นเวลาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม

3. จากผลการวิจัยพบว่า การศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียนจำนวนมาก ๆ มักเกิดปัญหา ด้านระเบียบวินัย การควบคุมไม่ทั่วถึง ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ ต้องออกไปเรียนนอกสถานที่ ครู นักเรียนผู้บริหารโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ของวัดควรร่วมกันวางแผนการศึกษานอกสถานที่โดย กำหนดเวลาอย่างเหมาะสม เพราะมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และขอความช่วยเหลือจากครูผู้สอนท่านอื่น ๆ ในโรงเรียน ในการควบคุมดูแลความปลอดภัย และอำนวยความสะดวกในการให้คำปรึกษาแนะนำกับนักเรียนอย่างทั่วถึง

4. จากการวิจัยพบว่า ควรให้บุคคลต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ดังนั้น นอกจากให้เพื่อน ผู้ปกครองแล้ว ควรให้วิทยากรท้องถิ่นวัดแคได้มีส่วนร่วมในการประเมินเพื่อเป็นการสะท้อนความคิดเห็นในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาผลงานให้ดีขึ้น

5. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนนำความรู้จากการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียวคุ้มขุนแผนไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้นทางโรงเรียนควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

6. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับ หลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียวคุ้มขุนแผน เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความสำคัญ ฯลฯ ดังนั้นทางโรงเรียนควรสนับสนุนส่งเสริมซึ่งเป็นวิชาภาษาไทย ปลูกฝังให้นักเรียนรักและให้มีเจตคติต่อคุ้มขุนแผน เนื่องจากได้เรียนรู้เรื่องราวในท้องถิ่นของตนเอง จะทำให้รู้สึกหวงแหนและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการวิจัยพบว่าหลังจากใช้หลักสูตรแล้วพบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ รัก และหวงแหนมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ดังนั้นควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เกี่ยวคุ้มขุนแผนให้คงอยู่กับชาวบ้านวัดแคต่อไป
2. ควรมีการส่งเสริมและอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยให้นักเรียนศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง และถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนรุ่นหลังได้
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ดูความเหมาะสมในแต่ละสภาพของท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของผู้เรียนมากที่สุด
4. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรวัดเจตคตเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัฒนธรรม
5. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับพฤติกรรมในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัฒนธรรม